

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek

N^{ro}. 144.

20. Grudnia 1819.

Wiadomości krajowe.

Z Wiednia dnia 9. Grudnia. — Najjaśniejszy Cesarz i Król, przez wzgląd celujących i długoletnich zastug Józefa Lill, rzeczywistego C. K. Rady gubernialnego Galicyjskiego, Dyrektora okręgowego Sądów górniczych i żup, raczył najlaskawiej wynieść go do Stanu szlacheckiego, we wszystkich C. K. Kraiach dzie zicznych, a to z przydomkiem de Lillienbach i uwolnieniem od opłaty tax przepisanym.

Najjaśniejszy Pan, przez wzgląd szczególniejszych zastug położonych dla Kraiu i Monarchy, raczył Zwierzchniego Poborcy głównej Komory celney w Brodach, Ludwika Gerstman, najlaskawiej wynieść do Stanu szlacheckiego Państw Austrijskich.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Najnowsze wiadomości nadeszły do Londynu przez Jamajkę potwierdzają, że Boliwar między 11. i 13. Sierpnia opanował Stolicę Nowej-Granady Santa Fe de Bogotta, stoczywszy wprzód z wojskami Królewskimi 3 krwawe bitwy, mianowicie 1. i 25go Lipca tudzież 7. Sierpnia. Bitwa dnia 25. Lipca trwała przeszło 3 godziny, w ostatniej bitwie miał Boliwar połowę wojska swojego na odwodzie; obrót ten wojeuny posłużył mu i w Santym sposobem mnóstwo zabrańciców. W Santym zaś mieście było wiele składów, z któremi wojska Królewskie uśc czasu nie miały, a przytem i pół miliona piastrow w gotowiznie.

Z Meksyku nadeszły wiadomości bardzo zspokajające dla spraw wojsk Królewskich. Vice Król Don Ruiz de Apodaka ma 10,000 wojska dobrze ubrojonego i ćwiczonego, nie obawia się więc bynajmniej Awenturników Prowincyi Texas.

Wyspy Jońskie.

O wszczęciu a teraz inż śmierzonych rozruchach na wyspie Santa Maura, ma-

my następujące wiadomości z d. 6. Przędziernika.

„W miesiącu Wrześniu rozpisano podatek od trzód pasących się tak licznie w górach wyssep Santa Maura, Cefalonii i Zante. Wczasy pierwszego poboru tychże podatków uczynili mieszkańcy swoje przedstawienie, stoli nie oczekując skutku przedstawienia swojego, nappierwey mieszkańcy włości Szachiates podnieśli bunt, który w krótcie rozszerzył się po całej wyspie; lud oparł się poborcóm, z których najstarszego Siniora Syciliano zabito. Podczas, gdy wojsko wyszło przeciwko buntownikóm z twierdzy, wieśniacy wyruszyli inż byli d. 3. Przędziernika przeciwko miastu. Dowódzca Angielski Major Stowen zajął stanowisko z częścią osady swojej na wzgórku panującym góscincomi głównemu celem zastopienia miasta; i tak za zbliżeniem się buntowników, przyszło do bitwy formalney, przyczem z obu stron zginęło 13 ludzi i kilkunastu rannionych zostało. Dla zabezpieczenia twierdzy musiał Major Stowen cofnąć się do niey, Lud wdarł się do miasta, uderzył na domy, które uchwałyły te podatki i spalił je. — Pod niebytność Sir Maitlanda w Korfu, posłał Sir F. Adam 350 ludzi z działami do Santa Maura, a gdy ten positek okazał się bydz niedostatecznym, posłał spiesznie i długi, poczem rozruchy usmierzone.

Wyspa Santa Maura liczy 22000 mieszkańców, i jest obok wyspy Korfu najważniejszym stanowiskiem wojskowym z wysp Jonskich. Tylko wąski kanał, który przebroczyć można, wszakże zastopiony mocnym zamkiem, dzieli tę wyspę od stałego lądu Turcyi.

Wielka Brytania.

Z Londynu d. 27. Listopada. — Dnia 25. zapytani byli lekarze Królewscy o zdanie względem stanu zdrowia Króla Jmci. Ponieważ zdanie ich nie było ogłoszonym publiczności przez buletyn, nie ma przeto żadney obawy. *)

*) Pewien podróżny widział niedawno szanownego Monarchę naszego; postać jego poraża i wy-

Z Londynu d. 23. Listopada. — Dziś z południa o godzinie drugiej udał się Jego Królewicowska Mość Xiąże Rejent w gali do Parlamentu; i zajął posiedzenie Izb obu przy zwykłych obrzędach. Nacisk towarzysząc orszakowi był niezmierny, i kiedy ten przeciągał przez James Park, Lud przywitał Jego Królewicowską Mość wśród głośnych i powszechnych okrzyków radości. Gdy się mowa przy szrankach palacu z znaczną liczbą Członków Izby niższej ukazał, Jego Królewicowska Mość miał następującą mowę:

Mości Państwo i Lordowie!

„Z największą żalostą przychodzi mi do-
nieść wam znowu o ciągle trwającej chorobie
Króla. Przykro mi jest również, iż was w
tak niezwykłej porze zwołać musiałem.
Burliwość i niespokojność; (*seditions prac-
tics*) które się, po rękodzielniach spostrzegąc
dawały od czasu ostatniego posiedzenia Par-
lamentu, wzrastały i szerzą się coraz bar-
dziej. Takowe postępowanie zbrodnicze się nie
może z publiczną pokojnością, i zatrudnieniami
obywateli pokój lubiących, zawiązać się te-
raz jakowyś przeciwny duch konstytucji Kró-
lestwa naszego. Dążąc nie tylko do obalenia
politycznych urzędów, na których się grun-
towała siła i bezpieczeństwo tego Państwa,
chciano przytem zniszczyć prawa własności,
i towarzyski porządek wywrócić. Wydałem
już rozkazy, ażeby wszelkie w tej mierze
potrzebne wiadomości obu Izbom podane by-
ły; teraz zaś obowiązkiem moim sądzę pole-
cić Parlamentowi, ażeby całą tę okoliczność
wziętą pod skórą rozważył, i wszelkie przed-
sięwziął środki, do położenia tmy pomienio-
nym wypadkom, które, jeżeli im się nie za-
radzi, staną się powodem zamieszek i zepsucia.“

Mości Państwo Izby niższej!

„Rozkazałem podać wam rachunki docho-
dów i wydatków Krain naszego. Dla obrony
poddanych J. K. Mości przymuszony byłem
powiększyć siłę zbrojną kraini. Nie wątpię,
abyście się w tem zenną nie zgodzili, że ile
możności przy tem baczono, ażeby się to nie
stało z uciążliwym obciążeniem obywateli. Dochody
kraiowe popadły nadwerżeniu; miło mi jest
jednak oświadczyć wam teraz, iż coraz się
poprawiają. Nieczynność niektórych naszych

„rękodzielników trwa ciągle; lituję się nad
„temi, którzy od nich zupełnie zależą. To
„uciemnienie handlu przypisać należy, kry-
„tycznemu położeniu innych narodów, które,
„jak sądzę, nie długo będą w tym stanie.“

Mości Państwo i Lordowie!

„Ciągle odbieram od zagranicznych Mo-
„carstw zapewnienie o ich dobrych chęciach
„dla kraini naszego. Życzę im najgoręcej, aże-
„by w teraźniejszym spokojnym czasie myśla-
„no o ustaleniu pomyślności wewnętrznej. Po-
„myślność ta jednak zależy jedynie od spo-
„kojności wewnętrznej. Polegam na wierno-
„ści większej części poddanych J. K. Mości;
„ale oni powinni z całą usilnością zatrzymać
„rozchodzenie się pism bluźnierczych i zdra-
„dzieckich, i we wszystkich wpisać, iż tylko
„przez nieodstępowanie od zasad religijnych,
„i przez należne posłuszeństwo najwyższej
„władzy mogą się spodziewać ciągłej opieki
„Boskiej Opatrzności, która dotąd ciągle szcze-
„gólniej na kraj nasz zlewała szczęśliwość.“

Z Londynu d. 27. Listopada. — Uchwa-
lono w obu Izbach zwyczajny adres podzięko-
wania Xięciu Rejentowi, a wniesiony dodatek
strony opozycyjnej do tego adresu w Izbie
wyższej przez Hrabiego Grey, w niższej
zaś przez P. Tyrney, wyrażający żal nad wy-
padkami Manszesterskimi, odrzucony został
znaczną większością głosów, po długich rozpra-
wach.

W obu Izbach nie zostały jeszcze żadne
inne rozprawy większej wagi. Korresponden-
cję względem wypadków Manszesterskich, zło-
żono na stole Izby wyższej, a Margrabia
Landsdowne zapowiedział wniosek wzglę-
dem obecnego położenia Kraini.

P. Canning odebrawszy w Rzymie
wiadomość przez gońca o postanowieniu Mi-
nisterstwa Wielkiej Brytanii, w celu jak
najprędszego zwołania Parlamentu, pospieszył
z tego powodu do Londynu, i wezwał
wszystkich Członków Parlamentu, znajdujących
się w Włoszech ażeby się za nim udali.

Mało jeszcze komu wiadomo, że W. Bry-
tania posiada teraz także osadę na południo-
wym końcu Ameryki, mianowicie na wyspie
Staatenland; szczególniej zwiędają tę
wyspę rybacy łowiący wieloryby, tak więc ma
teraz Anglia posady swoje we wszystkich
częściach świata, na końcach południowych;
gdyż, na wyspie Wandymensland, przy no-
wey Hollandyi ma także osadę Hoppard;
w starym świecie ma wyspę S. Heleny,
Przylądek dobrej nadziei, Wyspę

maga uszanowania: z białego i delikatnego
lica spada długa i biała jak śnieg broda aż po
piersi. Siedział wtenczas przy stole wsparty
na obu rękach trzymając głowę, zamysłony i
nieporuszony, niewiedząc nic, ani słysząc, nie-
przytomny, albo też pogrążony w głębokich za-
myślach.

Francyi (*Isle de France*), Ceylon, Gibraltar, Maltę i Korfu.

Hiszpania.

Z *Madrytu d. 16. Listopada.* — Król uchylił kilka z tajney Rady Gabinetu, kilku z nich oraz uwieziono, innych wskazano na wygnanie. Pochlebiali sobie ciągle w Hiszpanii, że Król wyda powszechne przebaczenie dla przestępców politycznych, i że do naradzenia się nad położeniem Kraiu tego, zwoła Stany (*Cortes*); uważają albowiem w tém postępowaniu najspeyniejszy środek pogodzenia się z osadami Amerykańskimi, będącemi w powstaniu. Grasowanie żółtej febry ustało, licząc 15000 ludzi, którzy padli iey ofiarą, osobliwie w Kadyxie wyginął sam kwiat młodzieży pćci męzkiej.

Francya.

Z *Paryża d. 22. Listopada.* — Zawsze spodziewać się można było, że zmiana zaszła w Ministeryium naszym, da powód do żywych sporów pismom publicznym, iakoż nie obezło się bez tego, nbolewać tylko wypada, że w sporach tych nchybiono grzeczności, dziedzicznej od dawna pisarzów Francuzkich. Tak zwane dzienniki liberalne są tego przekonania, że przeciwko każdej odmianie Konstytucyi muszą się iaz naprzód uzbierać iakoż, w samey rzeczy niemasz w tem nie podobieństwa żehy n. p. odmiana we względzie prawa wyborowego i pomnożenie Członków Izby Depntowanych nie stały się przedmiotem rozpraw. Zdaie się, że co do istotnych wad prawa wyborowego zgadzają się wszyscy na jedno, mniej jednak porozumieć się mogą w tem, czyli trwałość Konstytucyi doszła takiego stopnia, aby można przypuścić odnowienie iey iakiegobądźkolwiek rodzaju. Co się tycze pomnożenia Depntowanych, przypominamy wydawcom Minerwy, którzy wszelką zmianę Konstytucyi poczytują za zbrodnię Stanu przeciwko Monarsze i Ojczyźnie, że jeszcze w Marcu roku biegnącego, uznali pomnożenie Izb, nie tylko zgodnem bydź z Konstytucyją, ale nawet koniecznem i dobroczynnem.

Gazety Francuzkie zapewniają, że Zacheowawca Wielkiej Pieczęci przy gotować zaczął, na najsypierwsze posiedzenie 3 proiekta do prawa, przez które przyprowadzonych ma bydź do skutku kilka najsypierwszych artykułów Konstytucyi, mianowicie: przekształcenie Sądów przysięgłych, prawa o kształtach i przepisach zachowań się mających w razie aresztowania i więzienia winowayców; nakoniec drugi o

odpowiedzialności Ajentów Władzy publiczney. W skutku tego trzeciego proiekta do prawa, dozwolony ma bydź pewny czas Ministrowi, w którego wydziale Ajent znajduje się, aby go wziął przez Akt publiczny pod obronę swoją, wszakże za własną odpowiedzialnością. Po upłynionym tym czasie, Ajent ten ścigany może bydź sądownie iak każdy inny Obywatel; Co się tycze wolności osobistej zawiera tenże, zniesienie rozkazu poymania i więzienia, oznaczenie kształtów tego rozkazu pod karą nieważności, ograniczenie Urzędników nadających prawo do więzienia; rozciągłość pozwolenia otrzymania tymczasowej wolności za daniem rękojmy; nakoniec oznaczenie czasu, w którym cały proces sprawy kryminalney ukończony i sama sprawa roztrygniona bydź ma.

Dnia 25. Listopada przybito w Paryżu na szkole prawa i lekarskiej karthi wzywającce w dnie buntowniczym młodzież poswiecającą się tym naukom, aby przyłączyła się do zabiegów stronnictwa i aby trudniła się przedmiotami, które teraz niyszemu iey przeznaczeniu są zupełnie obce. — Zdaie się, że wezwania te nie sprawiły bynajmniej pożądanego skutku na uczniach szkoły prawa. Z uczniów szkoły lekarskiej, których większość, podobnie oparła się buntownikom dało się kilku świeżo i poszło za radą zwodzicieli; godne jednak i surowe postępowanie Dziekana tego wydziału P. Le Roux zniewoczyło wszelako wszystkie zamachy, i posłużyło za dowód, że ci którym poruczony jest styr prowadzenia młodzieży, nie potrzebują, iak tylko pełnić powinności swoją, dla utłumienia w pierwszym zarodzie zbrodniczych zamiarów burzycieli spokojności i ich pomocników.

Pan Decazes wsparty na nowem prawie wolności prasy, wnieść miał skargę do Trybunału Senlis przeciwko wydawcy pisma: *Projet d'accusation contre Monsieur Decazes*, (proiekt oskarżenia Pana Decazes). Było by to pierwszym przykładem we Francyi, że Minister występuje w Sądzie przeciwko autorowi iako strona cywilna.

Ostatni numer pisma: *Bibliothèque Historique* zagrabiony został przez Prokuratora Królewskiego za artykuł tyczący się Religii.

Mennonici, którzy się wynieśli byli z Alzacy do Ameryki północney, powrócili iaz nazad po nawiększej części, zawiodszy się niezmiernie w swojej nadziei.

Prusy

Z *Berlina d. 7. Grudnia.* — Najiasniejszy Król Jmć stosownie do rozporządzenia swo-

iego z d. 18. Października r. b. urządził zwierzchno Kollegium cenzoralne przez lat 5 trwać mające, poleciwszy w nim przewodniczenie rzeczywistemu tajnemu radcy P. Raumer, i mianowawszy Członkami tego Kollegium: rzeczywistego tajnego radcę leguoyynego Anoyliona, Biskupa Eilerta tajnego radcę Trybunału sprawiedliwości Saka, tajnego radcę wydziału lekarzkiego Langemana, tajnego radcę rejencyynego Körnera, tajnego radcę rejencyynego Behrnauera, tajnego radcę rejencyynego Schoella, radcę rejencyynego i kancelarza Raumera, Professora i Bibliotekarza Wilken i radcę nadwornego Beckedorfa.

Szwecyia i Norwegia.

Dziennik narodowy zapytaie się: czyli jest prawdą, że kopic Angielski nie będąc prawem przekony, wsadzony był na niedziel-szeź w Norlandyi dowieżenia, w którym pełno było szczarów i że mu odmówiono pióra i kałamarza ażeby mógł na pisac do Ministra swego carodu, i że Woyt zakazał tómarozowi przychodzić do niego i t. p. Gazeta rządowa wyraża, że ponieważ obrazoną została sława narodu, więc z tego powodu najwyższe śledztwo nastąpić powinno, aby w podobnym przypadku na przyszłość haźdy do odpowiedzialności pociągniomy zostł. Dziennik tenże narodowy pyta się dalej, dla czego prawem nakazane ustanowienie kursu pieniężnego dwa razy w tydzień, tak często bywa za niedbywane? Gazeta rządowa odpowiada: że dla tego zaniedbywane bywa, ponieważ nigdy tak często pieniądze w obiegu niebywają.

R o s s y i a.

Z Petersburga d. 16. Listopada. V. S. — Senat rządzący ogłosił Ukaz N. Pana, przez który zalecił wymienić stare 10cio i 5ciornblowe Assygnaty na nowe, co się ma stać w przeciągu przyszłego roku, ho od d. 1. Stycznia 1821. r. stare Assygnaty w żadnych optatach do Skarbu nie będą przyymowane.

Królestwo Polskie.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

My z Bożej łaski

A l e x a n d e r I w s z y ,

Cesarz Wszech Rossyy, Król Polski etc. etc. etc.

Zapatrzywszy się na Artykuł 120 i 123 ustawy Konstytucyney Naszego Królestwa Pol-

skiego, jako też na Artykuły 4 i 6 uchwały Namiestnika Naszego w temże Królestwie z daty 15. Maia 1816 tworzący się odnowiania się w trzeciej części Posłów i Deputowanych, niemniej na Artykuł 2 uchwały teyż samey daty, obeymujący organizacją Rad Wojewódzkich;

Chcąc wiernych poddanych Naszych w rzezonem Królestwie zostawić przy zupełnej uważenia swobód, jakie onymże nadaliliśmy, oraz pragnąc, aby prawidła w tey mierze przepisane zachowywanemi były; postanowiliśmy i stanowimy, co następuje:

Artykuł 1) Zalecamy Namiestnikowi Naszemu, ażeby na mocy niniejszego szczególnego upoważnienia, które onemu tym udzielamy, niezwłocznie zwołał Seymiki i Zgromadzenia gminne w miejscach i czasach przez Niegoż mających być wskazanemi w listach zwołujących, które też i trwanie wspomnionych Zgromadzeń oznaczą.

Art. 2) Zgromadzenia te zajmą się wyłączenie odnowieniem w trzeciej części Członków Izby Poselskiej, wskazanych losem na zebraniu się Seymu roku 1818 do opuszczenia miejsc swoich; również zastąpieniem tych z pomiędzy rzeczonych Członków, którychby miejsca zawakowały przez zejście onychże, lub za wałujące miałyby być uważanemi, stosownie do przepisów obiętych w tey mierze w ustawie Konstytucyney i Statucie organicznym o reprezentacji Narodowej z daty 19. Listopada (1. Grudnia) 1815. Zajmą się także odnowieniem Rad Wojewódzkich według uchwały Namiestnika Naszego datowanej dnia 15. Maia 1816; niemniej ułożeniem list Kandydatów na nrzędy Administracyne i Sędziowskie wedle przepisów obiętych w Artykułach 64, 65, 66 i 67 wspomnionego statutu organicznego.

Art. 3) Również niniejszem Namiestnika Naszego upoważniamy do mianowania Marszałków terażniejszych Seymików i Zgromadzeń gminnych.

Art. 4) Namiestnik Nasz ściśle trzymać się będzie rozporządzeń zawartych w Artykułach 33 i 34 wzmiankowanego Statutu organicznego w tem, co się tyczy oznaczenia czasu zebrania się Seymików i Zgromadzeń gminnych.

Art. 5) Wykonanie niniejszego postanowienia, które ma być umieszczone w Dzienniku Praw, Namiestnikowi Naszemu polecamy.

Dan w Petersburgu d. 3/15. Listop. 1819.

(podpisano) Alexander.